

Programrapport

Programmets namn: Förskolläraryrket	Ladokkod: LGFÖR
Antal högskolepoäng: 210 hp	Årskull LGFÖR17h samt LGFÖR17h1
Programansvarig: Camilla Carlsson	

Svarsfrekvens: 26 av 103 har svarat (25%). Två påminnelser är skickade. Enkäten består av 20 frågor (kommentarsfält finns till samtliga frågor) varav 3 frågor helt bygger på frisvar.

Underlag som har beaktats: Kursrapporter, minnesanteckningar från programråd, lärarresurser, studentgruppens genomströmning och avhopp.

Genomströmning: I Borås startade 73 studenter och 30 studenter tog examen.

I Varberg startade 59 studenter och 26 studenter tog examen.

Avhopp (bortfall) sker mest i senare delen av programmet, medan studieavbrott och uppehåll sker i början av programmet. Här skulle man kunna tänka sig att studenter kan vara osäkra på utbildningsval i början och därav sker flest avbrott och uppehåll här. Att avhoppet sker i senare del av programmet har troligen samband med ökade krav, dock har studenterna under sin studietid kunnat registrera om sig på ny kurs efter 5 examinationstillfällen och på så sätt fått ytterligare examinationstillfällen. Just möjligheten till ytterligare fler examinationstillfällen, utöver de 5 har diskuterats i programmet. Från och med höstterminen-2020 fördes nya regler in i kursplanerna, där en begränsning av antalet examinationstillfällen angavs till 5 för varje kurs. Ett förbrukat examinationstillfälle är en examination där studenten har fått betyg (U/G/VG).

Programråd: Studentkullen har inte haft med någon representant i programrådet. Ett arbete som påbörjades 2017 i både programråd och programutvecklingsgrupp var VFU och VFU-progression. Detta arbete har påverkat studentkullen positivt; vi har gjort VFU-kriterierna tydligare med hjälp av matriser, ändrat VFU-mål för att få en tydligare progression och lyft fram ledarskapet och undervisningsbegreppet ytterligare. Genom att vi arbetat med dessa frågor såväl i programråd som i programutvecklingsgrupp har vi fått inblick från olika håll. I programrådet har vi haft en diskussion och öppnat upp och lyssnat in vad de yrkesverksamma anser krävs av en förskollärare när denna är färdigutbildad och får en anställning. I samband med det bjöd vi även in tidigare studenter sk. alumner till ett programråd. De angav att de önskat att de haft mer kunskaper i konflikthantering och ledarskap i utbildningen, samt specialpedagogik. Konflikthantering och ledarskap är områden vi lagt in mer undervisning i och som aktuell studentgrupp fått ta del av i termin 5, 6 och 7.

1) Studenternas möjlighet till ansvar och delaktighet

På frågan i programvärderingen som handlar om studenternas möjlighet till ansvar och delaktighet under utbildningen, så anges 33% på samtliga tre svarsalternativ (stämmer delvis, stämmer ganska bra, stämmer helt).

Studenter har möjlighet att engagera sig i programråd och utbildningsutskott där studentkåren har representation, dock har ingen i studentkullen varit representerad i dessa.

Efter varje kurs genomförs en kursvärdering i enkätform i Ping Pong. I kurser över 15 hp genomförs även en mittkursvärdering på motsvarande sätt. Utöver kursvärderingar och mittkursvärdering så finns givetvis möjlighet för studenterna att löpande under kursernas gång föra fram synpunkter till kursansvariga och lärarlag, vilket studenterna gör. Utifrån kursvärderingen skrivs sedan en kursrapport, vilket är underlag som beaktats i denna programrapport. Svarefrekvensen i kursvärderingarna varierar från 22%-68%, i snitt 46%. Det finns en otydlighet både för lärare och studenter gällande var de finner kursrapporter och var studenterna för aktuell kurs sedan skall kunna ta del av resultatet av den rapport de själva bidragit till genom att svara på enkäten. Högskolan har från ht-20 format nya rutiner för detta, vilket varit efterlängtat av oss alla. I programutvecklingsgruppen har vi lärare diskuterat hur vi kan höja svarsfrekvensen i kursvärderingar. Vi har under studentkullens utbildningstid blivit tydligare med att vid kursintroduktionen ge exempel på vad tidigare studenter har haft för önskemål i kursen, såväl på innehåll som upplägg. Därefter har vi visat vad i kursen vi har anpassat utifrån dessa tidigare önskemål. På så vis är vår förhoppning att studenterna ser en poäng med att svara på enkäterna, då de ser att vi beaktar deras svar.

Studenterna bjuds också in till kursplanering några veckor innan kursstart. Här finns möjlighet för studenterna att komma med synpunkter inför kommande kurs, vilket nyttjats av flera studenter, men tyvärr kommer inte alla till dessa tillfällen.

2) Sambanden mellan programmets kurser samt mellan examensmål, lärandemål undervisningsformer och examinationer

Programmets innehåll har varit relevant i förhållande till utbildningsmålen. Här anger 50% stämmer helt och 38% stämmer ganska bra och undervisningsformerna har också stämt väl överens med målen för att stödja studenterna i måluppfyllelse. Variation av undervisningsaktiviteter likväl som variationen av examinationer är något som uppskattats. En varierande och lustfyllt utbildning med mycket praktiska inslag, framgår i frisvaren på programvärderingen. Att det kan vara långt mellan examinationstillfällena är något som också framkommer. Här har vi lärare vissa regler att förhålla oss till, vilka troligen inte studenterna är medvetna om. Vi arbetar med att bli tydligare med att informera om dessa regler och ger nu information om detta vid kursintroduktioner.

I programmet har vi ett antal lokala mål som handlar om inkludering, hållbar utveckling, estetiska lärprocesser, inkludering, digitala verktyg och informationssökning. Dessa mål beaktas i kurserna och en viss progression finns. Två av kurserna är HU-diplomerade.

Vissa studenter upplever att det kan vara svårt att se progression i samtliga delar. Här lyfts särskilt flerspråkighet, lek och matematik. Vi har ett pågående arbete i programutvecklingsgruppen där vi ser över innehåll, progression och överlappningar mellan kurser. Genom att presentera en kurs i taget vid våra programmöten, så har vi fått en bättre förståelse och kunskap för kurserna i programmet, vilket är en förutsättning för att få en fin progression. Det är en ständig process som vi hela tiden behöver arbeta med. Vi har också noterat att vi som undervisar ofta ser progressionen tydligare, men vi behöver bli bättre på att benämna, visa och poängtera det för att studenterna också skall märka av den. I programvärderingen svarar 42% ”stämmer helt” och 35 % ”ganska bra”, när det gäller frågan om de ser kontinuitet och progression mellan kurserna i programmet.

Flera studenter påtalar att första terminen (utbildningsvetenskaplig kärna 30hp,) är en stor, svår och rörig kurs med mycket innehåll. Förskollärarytudenterna samläser denna kursen med samtliga lärarprogram. När studenterna började sin utbildning var det 139 studenter totalt registrerade på denna första kurs i Borås (varav 73 FÖ) och 70 i Varberg (varav 59 FÖ). Studenterna är helt nya och för flertalet är högskolestudier helt nytt och det är därför mycket för dem att få grepp om under den första terminen. Här möter de många olika lärare från olika lärarprogram och totalt fick de bland annat 52 föreläsningar under terminen. Vi ser ett behov av att förändra termin 1, dels utifrån studenternas och lärares upplevelser och utifrån att den är en mycket resurskrävande kurs. Vi har tankar på att dela upp kursen till två 15 hp istället och kanske även att särskilja programgrupperna åt. Vissa justeringar har gjorts efter det att studenterna gick kursen, vi har bland annat gjort ett nytt upplägg i form av block. Något som studenterna skriver i såväl kursvärderingen från kursen, som i programvärderingen är ”den stora tentan om flerspråkighet” som fokuserar mer på akademiskt skrivande. Den tentamen heter nu mera just akademiskt skrivande.

Synpunkter på litteraturen finns, där några kommentarer handlar om att flera källor inte varit relevanta och inte nyttjats så mycket under utbildningen. Vi är medvetna om att det är mycket litteratur och har under det senaste året försökt att reducera mängden kurslitteratur.

35% av studenterna anger att de lagt mellan 20-30 h på studier under sin studietid, 31% anger att de ägnat över 40h och 8 % svarar att de ägnat 0-20h åt sina studier. Det är en ständig fråga för oss lärare hur vi får engagerade studenter med eget driv och motivation till sina studier. Utbildningen handlar inte om att bara beta av högskolepoäng, utan att ta till sig de kunskaper, färdigheter, värderingsförmågor och förhållningssätt som krävs för att bli en kompetent förskollärare som klarar de påfrestningar och utmaningar som kommer behövas i yrket.

Denna studentkull fick mot slutet sin utbildning på distans på grund av de anpassningar vi tvingades göra i samband med pandemin COVID-19. Vi får dock ett gott betyg från studenterna, då de skriver att vi skött det hela mycket bra och att vi snabbt gjorde om och kom med alternativa lösningar.

I kursvärdering och i kursrapporter framkommer att vissa studenter anser att vi har högt ställda krav när det gäller att kunna uttrycka sig enligt svensk skriftspråklig norm såväl muntligt som skriftligt. Kommentarer som ”*vi är inga dåliga förskollärare bara för att vi har svårigheter med att skriva!!!!*” förekommer. Studenterna går en högskoleutbildning och krav på tal och skrift är viktigt i framtida yrkesroll. I så gott som samtliga kursplaner finns

kursmål som rör just detta, vilket vi anser är ett viktigt kursmål. Studenterna har fått stöd under sin utbildning inom området på många olika sätt. Talaverkstäder i termin 1 som främst fokuserar på just att tala, sedan kontinuerligt stöd i att skriva akademiskt och här finns även språkverkstaden som studenter kan vända sig till för att få stöd. Vi upplever dock inte att de studenter som är i behov av det extra stödet, tar vara på det stöd de kan få i tillräckligt hög grad. Det vi ser är att vi bland annat behöver bli bättre på att följa upp det arbete vi lägger i termin 1, där vi lägger grunden till studenternas fortsatta tal och skrivförmåga. Det har en nära koppling till en annan del som framkommer i studentvärderingarna, nämligen det som rör sambedömning. Här finns synpunkter från studenterna gällande att de anser att de blir olika bedömda beroende på vilken lärare som bedömer. Här har vi också arbetat vidare med att försöka få det mer rättssäkert i form av bedömningsmallar och diskussioner i programutvecklingsgrupper. En särskild grupp är tillsatt för att just se över progression och bestämmelser när det gäller akademiskt skrivande på lärar- och förskolläraryt utbildningen.

3) Forskningsanknytning i programmet

I programmet har studenterna haft undervisning av både professorer, lektorer och adjunkter. Drygt hälften av lärartiden utgörs av adjunkter, 25% från lektorer, 12 % doktorander och endast 1% av professorer. Det är svårt med rekrytering av lärare över lag och vi har få professorer kopplade till programmet. Relevant forskning, forskningsprojekt och resultat av dessa presenteras till studenterna främst vid föreläsningar, men också vid seminarier och workshops. Både nationell och internationell forskning lyfts i utbildningen. I programmet har vi flera doktorander som är i en pågående forskningsprocess samt adjunkter som på olika sätt deltar i forskningsprojekt utifrån sin kompetens. Programmet forskningsanknyts också genom kurslitteratur, avhandlingar och vetenskapliga artiklar inom de olika områden och ämnen som ingår i programmet. En progression finns i programmet från termin 1 till termin 7, när det gäller forskning och vetenskapliga metoder. Studenterna får praktiskt tillämpa olika forskningsmetoder och lära sig att söka, läsa, analysera och presentera vetenskapliga artiklar och i sitt examensarbete slutligen visa på praktisk tillämpning.

I programvärderingen anger 62% av studenterna svarsalternativet ”stämmer helt” på frågan om de utvecklat sitt kritiska tänkande och 23% svarar stämmer ganska bra. Ungefär samma fördelning återfinns när det gäller ökad kunskap och förståelse om forskning (62% resp 27%) samt när det gäller frågan om de anser att de utvecklat sitt vetenskapliga förhållningssätt (62% resp 31%).

4) Programmets resurser och hur dessa har använts

Totalt i utbildningen har studentkullen fått 7973 lärartimmar. I utbildningen finns två kurser som är 7,5 hp dessa kurser är de kurser som har minst antal lärartimmar/ hp. Kursen ”specialpedagogiska perspektiv” är den kurs som utgörs av lägst antal lärartimmar, med sina 162h/7,5 hp, Kursen ”ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering” har 195h/7,5 hp (här ingår även 1 v VFU). I relation till att studenterna efterfrågar mer undervisning i dessa ämnen så är det berättigat att fundera mer över antalet timmar i dessa två kurserna. Kursen vetenskapliga perspektiv 15 hp har tillsynes också ett lågt antal timmar i tabellen som visar lärartimmar, 360h. I kursen ingår 7,5 hp VFU, därav kan antalet lärartimmar bli något missvisande. Inga VFU-besök görs i denna kursen och lärartimmarna skulle då kunna motsvara ungefär 360h/7,5 hp.

Det är i kursen "examensarbete" samt i en av kurserna i UVK2 som professorer ingår i lärartimmarna. I kursen för examensarbetet har 10% av timmarna utförts av professorer, i UVK kursen är siffran 1 %. Önskvärt hade förstås varit att få in fler professorer i fler kurser.

Studenterna anser att det är viktigt att lärare i utbildningen kan applicera sina kunskaper till förskolans verksamhet. *"Vissa av lärarna har inget förskollärarperspektiv, så de dom lär ut blir svårt att koppla till vår profession"*. När studentkullen gick sin första termin hade seminariegrupperna en seminarieledare som hade förskollärarkompetens, just av den anledningen dvs att hjälpa studenterna att koppla föreläsningssinnehåll till förskolans kontext. I de flesta av de ämnesdidaktiska kurserna har studenterna undervisats av lärare med förskolebakgrund, men i UVK-kurserna där de samläser med andra lärarutbildningar, undervisas de av många olika lärare med olika kompetenser.

5) Programmets användbarhet och förberedelse för ett föränderligt arbetsliv

Den verksamhetsförlagda utbildningen som integreras i programmet ser vi som en positiv del. Studenterna har haft VFU i samtliga terminer förutom i termin 3, där de i stället har haft 5 fältdagar. VFU som går hand i hand med den högskoleförlagda, teoretiska utbildningen fungerar bra och ger möjlighet för studenten att direkt kunna koppla teorin i aktuell kurs till praktiken. I programvärderingen anger ca 90 % att VFU gett dem ett gott stöd i utbildningen för professionsutvecklingen. Även kursvärderingarna visar att VFU är uppskattat och ett bra sätt att lära. Så gott som samtliga anser sig redo att efter genomförd utbildning gå ut och undervisa barn i åldern 0-6 år. Det tyder på att innehållet i utbildningen har gett de kunskaper, färdigheter och värderingar som de anser sig behöva. Trots det framgår att 85% ändå saknar undervisningsinnehåll och här nämns främst specialpedagogik, konflikthantering, vårdnadshavarkontakt och systematiskt kvalitetsarbete som ett önskemål att få mer kunskaper inom. Detta framgår även i kursvärderingar. Mer specialpedagogik är något som är återkommande i kursvärderingar och inget nytt för just denna programkull. I utbildningen ingår en kurs som heter specialpedagogiska perspektiv 7,5 hp. Denna kurs var tidigare 6 hp men blev förlängd med 1,5 hp vt-17, utifrån bland annat tidigare studenters önskemål.

Studenterna har haft mentorskap från termin 2, där de haft kontinuerlig kontakt med yrkesverksam förskollärare 3ggr/termin. Innehållet i träffarna har styrts av studenterna själva utifrån deras behov och intresse. Mentorsgrupperna lägger själva upp innehåll och arbetsformer. För att underlätta planering för träffarna har studenterna varit schemafria på onsdag eftermiddag. Dessa träffar har dock inte uppfyllt förväntningarna. Endast 12% anger att det varit givande fullt ut och 31% anger att de inte alls varit givande för dem. Denna studentkull är den sista som genomfört mentorskap i den formen. När effekterna inte blivit de förväntade och det är mycket resurskrävande så har vi i ändrat, så att vi startat upp med mentorskapet i termin 5 istället (gäller för kullen från och med vt-18). Vilket stöd och innehåll mentorskapet ger beror mycket på mentorerna men också på studenterna och vilka frågor och samtal som träffarna mynnar ut i. Genom att införa mentorskapet i termin 5 istället för termin 2, så spar vi resurser och det finns planer på att använda dessa timmar till ett ytterligare VFU-besök, som då skulle kunna ske digitalt via Zoom. Diskussion om det pågår.